

מעידין אנו באיש פלוני שהוא חייב גלות, לפי שראינוהו הורג נפש בשגגה, ביום פלוני במקום פלוני. והוזמו — (6)

אין אומרים יגלה זה העד הזומם תחתיו!

והטעם מבואר בגמרא, בעמוד הבא.

אלא לוקה העד הזומם מלקות ארבעים.

גמרא:

שנינו במשנה: כיצד העדים נעשים זוממין.

ותמהינן: הא "כיצד אין העדים נעשים זוממין" — מיבעי ליה, צריך התנא לשנות במשנה!

שהרי התנא מדבר כיצד לנהוג במקום שאין מקבלים העדים הזוממים את העונש שזממו לעשות לנידון. (7)

ועוד קשה: מהי בכלל שאלתו של התנא "כיצד נעשים זוממין?" והרי דין העדים הזוממים הוא דבר הידוע, שמתואר להלן במשנה —

דקתני לקמן [ה א]: כיצד מזימים את העדים:

אבל, אמרו להם מזימי העדים, לזוממים:

היאך אתם מעידין עדות זו? והרי אינכם יכולים להעיד עליה, שהרי באותו היום שאתם מעידים עליו, שראיתם בו אדם זה עושה מה שהעדתם עליו במקום פלוני — אתם הייתם עמנו במקום פלוני אחר, המרוחק מאותו מקום, ולא יכולתם לראות אדם זה במקום שהעדתם עליו — הרי אלו זוממין!

וכיון שענין עדים זוממים ידוע הוא, מה היא שאלת המשנה כאן "כיצד העדים נעשים זוממים?"

ומתרצינן: תנא של משנתנו — התם קאי.

התנא של משנתנו מתייחס בדבריו לדברי המשנה בסוף מסכת סנהדרין, ששנינו שם [בדף פט א]: כל העדים הזוממין — מקדימין לאותה מיתה!

והיינו, שעדים זוממים אין להם לקוות או לצפות שיקבלו מיתת בית דין קלה יותר מהמיתה שהם זממו לחייב את הנידון, אלא הם מקדימים ["משכימים"] מיד, כדי לקבל את עונשם לפי חומרת זממם —

חזין מזוממי בת כהן, שהעידו עליה שזינתה בהיותה נשואה, והעידו גם על בועלה, שבא עליה בהיותה אשת איש —

שאינ מענישים אותם בעונש החמור של מיתת שריפה, שזממו לחייב בה את האשה

גלות בכ"ד פלוני.

וביאר הריטב"א, שרש"י נקט, שסתם "מעידין אנו", הוא ראיית עצמם. ועיין בהערות על תוס' ד"ה מעידין [השני].

7. כך פירש רש"י.

ועיין פתחי תשובה, יו"ד ש"ה, שתירץ, שאינו חייב להחזיר את מה שאכל, כי דינו בזה כדין חלל שעבד ואח"כ נודע שהוא פסול, שעבודתו כשרה, וגם כאן הוא פטור מתשלומין.

6. והרמב"ן פירש, שהעידו על כך שהתחייב